

**Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie**

Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Grafiki
Kierunek studiów: Grafika

Jarema Chyrzyński
Nr albumu: 10876

Praca magisterska artystyczna

Współczesny świat lęków i agresji

Praca magisterska teoretyczna

Współczesne lęki, stare wierzenia

Promotor pracy dyplomowej

prof. dr hab. Marcin Surzycki

Praca teoretyczna pod kierunkiem

dr Łukasz Sochacki

Pracownia Serigrafii

Rok akademicki 2023/2024

Kraków 2024

Spis treści

Wstęp	2
1. Inspiracje	2
1.1 Powrót do wierzeń, czczenia bogów.....	2
1.2 Strach przed sztuczną inteligencją.....	3
1.3 Zagubieni w morzu informacji.....	4
2. Proces twórczy	4
2.1 Materiały.....	5
2.3 Tworzenie.....	8
3. Obiekty instalacji	9
3.1 Kolumna nr 1 - Drzewo życia.....	9
3.2 Kolumna nr 2 - System bug.....	10
3.3 Kolumna nr 3 - Symbiont.....	10
3.4 Kolumna nr 4 - Marduk.....	11
3.5 Obiekt - Ściana.....	11
3.5 Rzeźby - Idole.....	13
3.5 Obiekt z animacją - Artefakty.....	14
Zakończenie	14
Bibliografia	15

Wstęp

Żyjemy w czasach ogólnoswiatowego dostępu do internetu, informacji. Dzięki mediom społecznościowym możemy połączyć się ze znajomymi, bliskimi oraz obcymi niezależnie od dystansu i narodowości. Pomimo tego, wydaje się, że jesteśmy od siebie coraz bardziej oddaleni, a problemy związane z samotnością i depresją, są coraz częstsze. Posiadamy narzędzia do zrozumienia innych kultur, jednak wciąż jesteśmy wrogo do siebie nastawieni. Technologia i niekończące się gromadzenie informacji nie doprowadziło nas jeszcze do ziemi obiecanej, jak myślano we wczesnych erach Internetu. Był to okres ekscytacji i wielkiego entuzjazmu w odniesieniu do przyszłości sieci. Wiele stron internetowych straciło swój unikatowy charakter. Obecnie wszystko wygląda tak samo. Chłodne, wykalkulowane, zoptymalizowane strony powstały tylko w celu zmiany użytkownika w konsumenta.

Jako artysta chciałem zająć się tematem opisanych przemian oraz jak wpłynęły one na naszą podświadomość. To między innymi dorastanie w świecie ciągle rozwijających się technologii skłoniło mnie do zbadania przedstawionej problematyki. W związku z przedstawionymi zagadnieniami, postawiłem sobie za cel zrozumienie świata podświadomych lęków oraz ukrytych agresji poprzez stworzenie instalacji artystycznej.

1. Inspiracje

1.1 Powrót do wierzeń, czczenia bogów

Co dzieje się w momencie śmierci boga? Coś musi zapełnić pozostawioną pustkę. „Bóg umarł! Bóg nie żyje! Myśmy go zabili!”¹ - cytat filozofa Fryderyka Nietzschego wybrzmiewa głośno i określa fakt, który do dzisiaj towarzyszy nam w myśli europejskiej.

Zakładano, że po oświeceniowy racjonalizm wyzwoli nas od wszelkich nienaukowych wierzeń. Na skutek rozwoju technologicznego nasze poglądy także ulegały zmianom. Wydawałoby się, że coraz lepiej wykształcone społeczeństwo będzie korzystać wyłącznie z wiedzy empirycznej, a opinie będą umotywowane naukowo.

---

¹ Nietzsche, F. *Wiedza radosna*. Sekcja 125. Tłum. Leopold Staff. Warszawa. J. Mortkowicz.

Jednak można zaryzykować postawienie tezy, że świat uległ jeszcze większemu irracjonalizmowi. Szerzone są wszelakie teorie spiskowe, rozwijają się grupy ekstremistyczne oraz tworzą się nowe podziały, które sprowadzają nas do trybalizmu². Jesteśmy pomiędzy sobą podzieleni, lecz staramy się szukać wspólnego mianownika. Wchodzimy w pewnego rodzaju kultury: kult ciała, męskości, kobiecości, pracy, pieniędzy lub polityki. Wypełniamy pustkę życia poprzez czczenie bożków. Sami liderzy często noszą przydomek „Guru”, duchownego lub intelektualnego przewodnika. Zwiększyło się również zainteresowanie wschodnimi technikami medytacyjnymi, zwykle z wyłączeniem aspektu religijnego. Interesuje nas zmniejszenie stresu, lecz zauważalna jest również wzmożona koncentracja na bogaceniu się. Ponadto popularne stały się astrologia, tarot czy ożywianie starych tradycji pogańskich.

Nasza podświadomość pragnie mitologii, co tłumaczyłoby niezliczone sukcesy filmów o superbohaterach, ludziach pół-bogach o niewyobrażalnej mocy. Odczuwamy panujący kryzys znaczenia oraz coraz większą izolację między nami. Jest to przyczyną poszukiwań czegoś większego od nas i starań o tworzenie społeczności - chcemy sobie pomóc.

1.2 Strach przed sztuczną inteligencją

Wraz z szybko postępującym rozwojem sztucznej inteligencji (ang. artificial intelligence, AI), wśród ludzi zapanował stan niepewności i lęku. Boimy się oddać kontrolę technologii pozbawionej uczuć i emocji. Jesteśmy świadomi jej ogromnego potencjału, jak na wiele sposobów może zostać użyta.

Przykładem jest Chińska Republika Ludowa, która wprowadziła systemy AI pozwalające na kontrolę obywateli. Używane są programy do rozpoznawania twarzy, które wykrywają tożsamość osoby na nagraniu. Karane jest noszenie ubrań domowych, takich jak pidżama, ponieważ świadczy to o niecywilizowanym zachowaniu³.

Strach przed nieustanną inwigilacją nie jest jedynym źródłem obaw związanych z rewolucją AI. Młodzi ludzie zaczynają tracić nadzieję dotyczącą przyszłości. Ma to między

---

² Brzozowska, B. (2010). Plotkujące plemiona – problem wspólnotowości w perspektywie rozwoju kultury konsumpcyjnej. *Przegląd Kulturoznawczy*, 2(8), 176 – 187. [On-line]. Dostęp: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-2084-3860-year-2010-issue-2_8_-article-4822/c/4822-4714.pdf [02.09.2024]

³ *How China uses facial recognition to control human behavior*. (2020, 11 sierpnia) . CNET. [On-line]. Dostęp: <https://www.cnet.com/news/politics/in-china-facial-recognition-public-shaming-and-control-go-hand-in-hand/> [02.09.2024]

innymi związek z kryzysową sytuacją na rynku pracy. Stanowiska dla początkujących w różnych branżach zostały poddane automatyzacji - można dopuścić się określenia ich „ofiarami” tego procesu. Pomimo przewidywań, odczuwalna jest niepewność, co do zawodów w przyszłości - które z nich będą wykonywane przez ludzi, a nie maszyny. Potwierdzającym argumentem jest coraz częstsze oddelegowywanie sztucznej inteligencji prac kreatywnych. Wielu obawia się utraty tych aspektów ludzkości, jakimi są wrażliwość i dusza artystyczna.

1.3 Zagubieni w morzu informacji

W Internecie od momentu powstania zgromadzono niewyobrażalną wcześniej ilość danych. Codziennie powstają nowe artykuły, strony, a Instagram w ciągu jednego dnia notuje miliony nowo opublikowanych postów. Obecnie dysponujemy łatwym dostępem do wielu źródeł informacji, jednak stwierdzenie, które są wiarygodne, właściwe jest coraz trudniejsze. Nieustanny szum przekazów nie pomaga nam w odszyfrowaniu rzeczywistości. Osiągalnych jest dla nas ogrom możliwości, opcji, wyborów. Jednak w wyniku ilości i częstotliwości zmian oraz pojawiania się coraz nowszych informacji społeczeństwo staje się zdezorientowane i przytłoczone. W takiej sytuacji dla wielu osób oczywistą drogą jest powrót do pierwotnego źródła, posiadającego odpowiedź na wszelkie pytania.

2. Proces twórczy

Zastanawiałem się przez dłuższy czas, jak artystycznie przedstawić opisaną wcześniej problematykę współczesnego świata. Większość dnia poświęcałem rysowaniu na kartkach, tworzeniu cyfrowych grafik oraz pisaniu. Próbowałem wyrazić swoje uczucia szkicując, jednak miałem wrażenie, że tylko oddalam się od uchwycenia moich idei. Ciągła praca w jednym wymiarze ograniczała moje poszukiwania. Przy eksperymentowaniu z rzeźbą zrozumiałem, jak bardzo współczesne problemy wymagają instynktownego podejścia do sztuki.

Chciałem stworzyć instalację, której obiekty powodowałyby uczucie silnej, odczuwalnej obecności. Miniona dekada przyniosła nam ogromne, zatrważające skutki związane z technologią, które wciąż są aktualne - takie jak przebodźcowanie wizualne. Zjawisko to, w mojej opinii, cechuje się obecnością wielu elementów graficznych naraz, co utrudnia koncentrację i odbiór treści. Korzystając z aplikacji takich jak Instagram, Pinterest czy przeglądając Google Images w ciągu jednego dnia potrafimy znaleźć miliony zdjęć. Coraz ciężiej jest spotkać się z

działami, na których widok wypowiemy „Ciekawe, nigdy jeszcze czegoś takiego nie widziałem”. Wydaje się, że już nic nas nie zszokuje. Tym samym zaczęła spadać wartość każdej nowo zamieszczonej w sieć grafiki.

Utraciłem pewną wrażliwość odczuwania emocji, związaną z odbiorem płaskich obrazów. Tworzenie obiektu przestrzennego wiąże się z dotykiem, czuciem materiału - to dało mi moc i energię do przekazania wszystkiego na nowo.

Postanowiłem, aby formą przewodnią była kolumna - występująca w sztuce jako monumentalna oraz ściśle związana z daną cywilizacją. Interpretując ten obiekt można poznać i zrozumieć nastroje, poglądy oraz wartości danej kultury. Osiągalna jest również obserwacja zachodzących w niej zmian - na przykład styl architektoniczny kolumny gotyckiej różni się od renesansowej. Przekłada się to na odrębność idei tych epok, a kolumny odzwierciedlają ich dziedzictwo intelektualne.

Do stworzenia instalacji zainspirowały mnie także rzeźby Magdaleny Abakanowicz⁴. Jej prace silnie oddziałują na widza swoją surowością i skalą. Są też przepracowaniem, analizą traum związanych z II wojną światową oraz stresu człowieka w odniesieniu do systemów totalitarnych. Wielkość i potęga dzieł, forma stworzona bez zbędnego komentarza oraz multiplikacja motywów były dla mnie natchnieniem. Pragnąłem stworzyć serię kolumn, które uzyskałyby podobną aurę oddziaływania, jaką doznałem widząc po raz pierwszy rzeźby autorki na wystawie w Wenecji na wyspie San Giorgio Maggiore⁵.

2.1 Materiały

Prezentowane prace stworzone są z tektury falistej, powszechnie używanego współcześnie materiału. Produkcja opakowań z tego surowca jest jedną z najbardziej ekologicznych. Podlega on wielokrotnemu recyklingowi w wyniku odzyskiwania włókien celulozy, jak i procesowi biodegradacji.⁶

---

⁴ *Magdalena Abakanowicz - biografia*. (b. d.). Magdalena Abakanowicz - fundacja. [On-line]. Dostęp: <https://www.abakanowicz.art.pl/biografia-pl.php> [03.09.2024]

⁵ *Abakanowicz wraca do Wenecji po 35 latach*. (2015). Culture. [On-line]. Dostęp: <https://culture.pl/pl/wydarzenie/abakanowicz-wraca-do-wenecji-po-35-latach> [03.09.2024]

⁶ Garbowski, T., Andrzejak, K. (2022). Od papieru do tektury - modelowanie testu zginięcia krawędziowego. *Przegląd Papierniczy* 78(5), 271–277. [On-line]. Dostęp: http://fematsystems.pl/wp-content/uploads/2022/06/przegl_papier_2022_05.pdf [03.09.2024]

Wykorzystanie kartonu związane jest z takimi nurtami artystycznymi jak *arte povera*⁷ (sztuka biedna) oraz *trash art* (sztuka recydingowa)⁸.

Sztuka biedna cechuje się między innymi użyciem surowych, szeroko dostępnych oraz gotowych materiałów, aby wydobyć ich esencję. Ruch artystyczny związany jest też z krytycznym podejściem do władzy, systemu. Artyści tworzący w nim często komentowali społeczeństwo i kulturę.⁹

Kartony, potrzebne do ochrony produktu czy nadawania paczek są symbolem wysoko rozwiniętej globalizacji. Obecnie rynek ekologicznych opakowań rozwija się dynamicznie. Jest to bezpośrednio związane z ekspansją handlu elektronicznego (e-commerce) i preferencjami konsumentów, którym zależy na ochronie środowiska naturalnego.

W niedalekiej przeszłości nie był to aż tak istotny aspekt dla społeczeństwa. Użycie tworzywa sztucznego do produkcji plastikowych opakowań i toreb było masowe (wciąż jest znaczne), jednak brakowało regulacji w tym zakresie, jak i świadomości o szkodliwości tego postępu¹⁰. To zakupy w coraz bardziej dostępnych sklepach stacjonarnych, a nie w dopiero co powstających internetowych, były pierwszym wyborem społeczeństwa. Produkty pakowano w jedyną na tamten moment opcję polimerową. Wiedza o długofalowych, negatywnych skutkach tego czynu była bardzo ograniczona.

Wraz z rozwojem Internetu e-commerce stał się ogromną konkurencją dla dotychczasowych form sprzedaży, umożliwiając klientom dokonywanie zakupów jak w fizycznych sklepach - nawet takich podstawowych produktów, jak żywność. Co za tym idzie, systemy logistyczne zarządzające transportem produktów również stały się sprawniejsze.

W porównaniu do dawnego wolnego eksportu, współcześnie markety potrafią błyskawicznie wzbogacić się na tanich trendach, wykrywanych oraz kreowanych przez sztuczną inteligencję. W zaskakująco szybkim tempie jesteśmy w stanie eksportować daną kulturę kraju na cały świat.

---

⁷ Germano, C. (1969). *Arte Povera*. [On-line]. Dostęp: https://www.castellodirivoli.org/wp-content/uploads/archivi/2000_9_Arte_Povera_in_collezione/2000_9_Arte%20Povera%20in%20collezione_Celant_Arte%20povera_ENGLISH.pdf [04.09.2024]

⁸ Świątkowska, W. (2017). Recykling. W: E. Bał, D. Kosiński (red.), *Performatyka: Terytoria*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. [On-line]. Dostęp:

<https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/0017a675-690a-4d91-a156-a33eccc25f2c/content> [04.09.2024].

⁹ *Arte povera*. (b. d.). Tate. [On-line]. Dostęp: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/a/arte-povera> [04.09.2024].

¹⁰ Pol, W., Mierzyńska, K. (2023). Czy jedna słomka ma znaczenie? *ACADEMIA. Magazyn Polskiej Akademii Nauk*. [On-line]. Dostęp: https://journals.pan.pl/Content/128637/PDF/46-48_Pol_pl.pdf [04.09.2024]

Z drugiej strony, karton ma szansę stać się symbolem ciemnej strony szeroko pojętego globalizmu. W Stanach Zjednoczonych, firma Amazon, zajmująca się między innymi wysyłaniem paczek oraz e-commerce, zatrudnia pracowników w budynkach transferujących przesyłki zwanymi „fulfillment centers”¹¹. Optymalizowane jest w nich zatrudnienie poprzez zastosowanie modelu produktywności o nazwie Cobb-Douglas, który uwzględnia wielkość zamówień i wydajność pracowników. Amazon zmniejsza koszty pracy poprzez koncentrację zdolności realizacyjnych w większych centrach, co prowadzi do wzrostu efektywności skali. Dodatkowo, firma wybiera lokalizacje o niższych kosztach pracy, wykorzystując dane o wynagrodzeniach w danym regionie, co pozwala na minimalizację kosztów związanych z procesem obsługi zamówień.¹² Niestety skutki opracowanego planu są negatywne w kontekście ogólnego zdrowia realizujących go pracowników. Intensywny nacisk na wydajność, presja na osiąganie wysokich norm produkcyjnych, duże obciążenie fizyczne - i niemalże ciągła obserwacja - od momentu rozpoczęcia wykonywania obowiązków służbowych do ich zakończenia, to cechy charakterystyczne „fulfillment centers”. Dążenie firmy do optymalizacji czasu pracy w opisany sposób, wywołało serię kontrowersyjnych oskarżeń o między innymi brak możliwości skorzystania z toalety. Praca w centrach transferu paczek wykorzystujących model produktywności okazała się bardzo wymagająca psychicznie i fizycznie¹³, prowadząc do wypalenia zawodowego, urazów i wysokiego poziomu rotacji pracowników w firmie wynikającej z wymienionych powodów¹⁴.

Wielu studentów, ludzi z pokolenia millenialsów i generacji Z w ostatnich latach boryka się ze znalezieniem pracy zgodnej ze zdobytymi kompetencjami i wymarzoną karierą¹⁵. Z tego

---

¹¹ Houde, J.-F., Newberry, P., Seim, K. (2017). *Economies of Density in E-commerce: A Study of Amazon's Fulfillment Center Network*. National Bureau of Economic Research. [On-line]. Dostęp: <https://www.nber.org/papers/w23361> [06.09.2024]

¹² Ibidem.

¹³ *Packing Pain - Workplace Injuries in Amazon's Empire - National Employment Law Project*. (2019). National Employment Law Project. [On-line]. Dostęp: <https://s27147.pcdn.co/app/uploads/2020/01/NELP-Report-Amazon-Packaging-Pain.pdf> [06.09.2024]

¹⁴ *Amazon's Disposable Workers: High Injury and Turnover Rates at Fulfillment Centers in California - National Employment Law Project*. (2020), National Employment Law Project. [On-line]. Dostęp: <https://www.nelp.org/insights-research/amazons-disposable-workers-high-injury-turnover-rates-fulfillment-centers-california/> [06.09.2024]

¹⁵ Sobczak, A. (2018). McJob – między dehumanizacją pracy a wstępem do kariery zawodowej. *Studia Edukacyjne*, (47), 245–256. [On-line]. Dostęp: <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/5217688d-4dbd-4f8e-8c43-c96a19b01275> [06.09.2024]

względu podejmują się nisko płatnego zatrudnienia w firmach kurierskich i sieciach fast-foodów, zupełnie nie wykorzystując swojego potencjału i umiejętności.

Monotonność, słaby zarobek, brak stabilnej pracy i spełnienia zawodowego, jak i desperacja to wspólnie odczuwane realia młodych ludzi, którzy określają te fenomeny w kulturze internetowej. Na myśl przychodzi krótki film na kanale „Bizonacci” w serwisie Youtube o tytule „Just”¹⁶. Ukazuje on bohatera jadącego do pracy w Amazon „fulfillment center”, gdzie ma operować maszyną w klatce. Jest to opatentowana maszyna stworzona na potrzebę lepszej transportacji personelu i paczek, która swoim wyglądem tylko podkreśla dehumanizację i zamknięcie pracownika. W tym czasie otrzymuje informację od innego pracodawcy - McDonald’s - o zmniejszeniu wypłaty w związku z dalszą automatyzacją miejsc pracy. W tle wybrzmiewa depresyjna nowa wersja utworu muzycznego (cover) Johnnego Casha pt. „Hurt”¹⁷, z małymi zmianami tekstu na hasła internetowe. Wizja pozytywnej przyszłości nie istnieje, a jednostka bez ucieczki została „zamknięta w pudełku”, wśród których codziennie pracuje.

2.3 Tworzenie

Do konstrukcji wszystkich kolumn zostały użyte pudła, tektury oraz gorący klej jako spoiwo. Materiały zostały pozyskane z odzysku, aby utrzymać organiczność i surowość, aczkolwiek część z nich potrzebowałem o precyzyjnych wymiarach i gotowej konstrukcji. Dużą ich ilość otrzymałem od znajomych, bliskich, sąsiadów i rodziny. Z perspektywy czasu wzmocniło to wrażenie budowania kolumn, jako miejsc wierzeń dla społeczności - każdy darowany materiał posiada swoją osobistą historię.

Drugą ważną częścią techniki był proces tworzenia grafik i nadruków. Okazał się on dość złożony, jednak pozwolił na przeniesienie tego co współczesne, w świat cyfrowy i z powrotem w rzeczywistość materialną, pewną przeszłość. Te transformacje miały dla mnie duże znaczenie w opracowywaniu archaicznego, jednak mimo tego, nowoczesnego charakteru instalacji.

Pierwszy etap stanowił projekt pierwotnej grafiki lub rzeźby. W przypadku kolumny nr 1 „Z maskami”, jak i nr 3 „Symbiont”, najpierw wyrzeźbiłem w plastelinie głowę oraz relief z powielonymi dziurami. Kolejno wykonałem serię zdjęć głowy za pomocą aparatu w telefonie,

¹⁶ Bizonacci. (2018, 22 listopada). *JUST* [Wideo]. YouTube. [On-line]. Dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=0QAVquq9bNs> [08.09.2024]

¹⁷ The Match Me Podcast. (2012, 10 maja). *Johnny Cash- Hurt (HQ)*. [Wideo]. YouTube. [On-line]. Dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=CG-1JDi4240> [08.09.2024]

zmodyfikowałem kadry oraz wyrazy rzeźby w programie Adobe Photoshop, w efekcie tworząc animację poklatkową (ang. stop motion).

Następnie dokonałem transferu oraz edycji zdjęć w wymienionej aplikacji, gdzie zwiększyłem kontrast oraz zmieniłem poziomy tak, aby plik był gotowy do pierwszego druku. Przygotowany projekt przesłano do drukarki termicznej, która wymagała papieru reagującego na ciepło, aby powstała grafika. Ten krok był dla mnie ważny, ponieważ pewna dusza obiektu fizycznego została wyrwana i zdigitalizowana, nadając jej cyfrową istotę informacji, aby później znowu umieścić ją na fizycznym nadruku. Drukarka termiczna posiada swój własny algorytm przygotowania pliku do druku oraz tworzy specyficzny raster złożony z kanciastych punktów. Grafika stworzona przy użyciu jej użyciu została zeskanowana, aby wydobyć w powiększeniu artefakty, które powstały przez cyfrowe oraz algorytmiczne przetworzenie. Tak uchwycona forma wizualna była gotowa do wyświetlenia na sicie, gdzie mogła już być drukowana w większym nakładzie na tekturach.

3. Obiekty instalacji

3.1 Kolumna nr 1 - *Drzewo życia*

Kolumna „Drzewo życia” jest połączeniem różnych myśli europejskich. Sama idea drzewa życia nawiązuje do słowiańskiego odpowiednika. Motyw maski pojawiający się na kolumnie, przypomina formę grecką. W mojej pracy posiada ona trzy wyrazy twarzy - uśmiech, przerażenie oraz destrukcję.

Dlaczego destrukcja jest traktowana w pracy jako wyraz? Wiemy, że nawet niewielki ruch ust, mięśni twarzy może zmienić postrzeganie naszych emocji, wbrew naszym zamierzeniom. Mamy wpływ na ukazanie drugiej osobie, co czujemy - potrafimy grać smutek i gniew, jak aktorzy na scenie. Pomimo tej umiejętności świadomego występu, istnieją wyrazy twarzy, które powstać mogą tylko w wyniku braku kontroli. Twarz unieruchomiona w momencie śmierci, wygięta po wypadku. Twarz ta nie ukazuje żadnych emocji, ponieważ wyraz powstał pośmiertnie bez żadnego stanu świadomości.

3.2 Kolumna nr 2 - *System bug*

Kolumna „System bug” tym razem przybiera formę bardziej geometryczną, opierającą się na sześciianach, które co każdy poziom obracane są o 45 stopni. Taki zabieg przełamuje jednolitą geometrię kolumny i nadaje więcej kątów ostrych, co zwiększa agresywność, pierwotność odbieranego obiektu. Dzięki temu można również obserwować obydwie motywy na jednej ścianie kolumny. Takie przeplatanie motywów tworzy rytm oglądania.

Pierwszym motywem jest powiększony wydruk zdjęcia świerszcza. Proces tworzenia różnił się od wspomnianej w rozdziale 1.1 „Techniki” tym, że materiałem początkowym nie była plastelina, lecz organiczna istota - owad. Grafika jest nawiązaniem do błędu w oprogramowaniu, który w języku angielskim określany jest jako „bug”, co tłumacząc na język polski oznacza „robak”. Kolumna miała przedstawić pewien błąd w systemie, matrixowy „glitch”, tak jak w naszych systemach wiary oraz społeczeństwa, kontroli zawsze znajdzie się pewna nierówność, anomalia, która zagraża ich istnieniu.

3.3 Kolumna nr 3 - *Symbiont*

Kolumna - „Symbiont” to obiekt złożony z czterech modułów oraz czubka w formie stożka. Szkielet formy powstał z czterech pudeł, na które naniesione zostały wydrukowane grafiki na tekturze, wcześniej pocięte i sklejone w geometryczne kształty. Na końcu dodane zostały pozostałe nadruki w większości podarte ręcznie, aby stworzyć organiczną formę. Końcowy efekt przypomina nagromadzenie wizualne przypominające mrowisko.

Kolumna „Symbiont” miała na celu przekazać strach przed generatywną sztuczną inteligencją. Wystające elementy są ostre - jak ostrza ostrzegają przed podejściem bliżej.

Motywy pierwotnym grafik był relief, stworzony w plastelinie, który wyglądał jak obcy artefakt z wieloma dziurami. Repetytywność wgłębień nawiązywała do ornamentów z wierzeń aborygeńskich. Po wydruku termicznym skanu zdjęcia reliefu, prace uzyskały specyficzny geometryczny raster, który wzmacniał przekaz cyfrowego generatywnego szumu i rytmu. Informacja gubi się w pewnej agresywnej abstrakcji i tworzy jednolitą masę, która zainfekowała szkielet kolumny, jak agresywny guz.

3.4 Kolumna nr 4 - *Marduk*

Kolumna - „Marduk” składa się z czterech modułów, bazy i trzech trzonów, na których zaczepione są graniastosłupowe dodatki symbolizujące kamery CCTV. Zwrócone są one ku wszystkim kierunkom świata oraz starają się skupić „obiektyw” na środku, gdzie znalazłby się obserwowany. Niektóre kamery patrzą całkowicie w dół i wydają się zepsute. Na najwyższym module zwrócone są w górę, w niebo.

Idea kolumny to połączenie znanego motywu absolutnej inwigilacji w stylu „Wielkiego Brata” z mezopotamskim mitem władcy boga - Marduka. Wielki brat patrzy, obserwuje ludzi, jak i wszystko co się dzieje dookoła. Jest symbolem tyranicznej władzy absolutnej, totalitarnego wyzbycia się prywatności oraz wolności jednostki. Jego wzrok jest skierowany na każdego człowieka, jednak de facto na każdego podejrzanego. Każdy człowiek jest winny, jeśli się dokładnie przypatrzeć. Przypomina się popularnie używany cytat przez pewnych użytecznych idiotów - „Jeśli nie masz nic do ukrycia, nie powinieneś się przejmować”.

Z innej strony pokazany jest mit o mezopotamskim bogu Marduku. W wierszu Enuma Elish Marduk doszedł do władzy nad bogami pokonując mitycznego potwora chaosu Tiamata. Babilońscy wybrani władcy byli błogosławieni przez boga Marduka i składali przysięgę sprawowania sprawiedliwej władzy. Marduk jest opisywany jako posiadający dwie pary oczu, co symbolizuje absolutną wizję i uwagę do wszystkiego. Oko, jako ważny symbol władzy był też powszechny w kulturze starożytnego Egiptu. Faraoni byli traktowani jako cielesne wcielenie boga Horusa, którego oczy (słońce oraz księżyc) miały widzieć przeszłość, teraźniejszość oraz przyszłość. Nie da się rozdzielić obserwacji od uwagi. Według opisanych wierzeń taka umiejętność daje władzę absolutną.

3.5 Obiekt - *Ściana*

Praca jest zbiorem pudeł ułożonych w organiczny sposób. Karton został poddany uderzeniom i został zgnieciony, aby ukazać pewną degradację. Na pudłach znajdują się ilustracje wykonane ręcznie za pomocą markerów akrylowych oraz tuszu używanego do tworzenia graffiti. Motywy uwzględniają postaci z trzema oczami, tworzona jest osobista mitologia, jak walka dobra ze złem, przeplatają się symbole religijne, świętyń, władzy. Genezą powstanie obiektu

była opowieść biblijna o Baltazarze, który stanowił władzę nad Babilonem¹⁸. Na ścianie pałacu ukazała się przepowiednia o treści: „[...] mene, mene, tekel, ufarsin”¹⁹ napisana przez tajemniczą rękę. Zwiastowało to upadek państwa. Ściana jest symbolem destrukcji cywilizacji, której niezadowoleni mieszkańcy piszą graffiti, dzielą się symbolami, wierzeniami, niezadowoleniem i gniewem. Na obiekcie zostały naklejone kartki z autorskimi tekstami - poezją zainspirowaną współczesnymi wydarzeniami.

Transport Wielkiego Ocalenia

Uciążliwe drganie
wielki tupot uśpionych
w spalinach gigantów
szary kaptur przywitał mnie
szybkim wzrokiem ukryty
za szybą siedząc na niebieskim fotelu.
Z dziur wymywa duszącą
w tę deszczową pogodę
woń, która usypia pasażerów
na swój zgniły sposób

[bez tytułu]

W dudniącym
pięknym zajebaniu
niektórzy ci zabawni
jak wstaniesz z krzesła
tych czerwonych świateł
z foteli na wzór francuskich
salonów
jak z obrazków.

---

¹⁸ Uczta Baltazara. (2003). *Biblia Tysiąclecia, Stary Testament, Księga Daniela*. Biblia Tysiąclecia – Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. [On-line]. Dostęp: <https://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=757> [20.09.2024]

¹⁹ Zapowiedź upadku Baltazara. (2003). *Biblia Tysiąclecia, Stary Testament, Księga Daniela*. Biblia Tysiąclecia – Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. [On-line]. Dostęp: <https://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=757> [20.09.2024]

Przyjąłem ją w dłoń
chciała się wypalić
w popiół spalić jej wrażliwe...
szklanka w dłoni
umywa się w mgle niewypalonych
papierosów. Czekam na przebicie
światła z okna, aby wprowadził
we mnie ten odwieczny strach

Partyzant

Siedzę i strzały lecą w moją stronę.
Najwyżej zwymiotuję swoje słowa.
W innym wypadku przyjmę
miejsce dla miejskiego kaleki.
W zmieszanej większości upatrzę
to całe wariactwo, a po
tym wszystkim wymyję się
w wiecznej rzece
- Jordan.
Gdy jednak jęki obco-osobowe
i krajowej osoby obudzą mnie
do refleksji, postaram się samo-
-uśpić, jak pies kula w łeb

3.5 Rzeźby - *Idole*

Rzeźby stworzone są z gliny i niektóre pomalowane na czarno. W porównaniu do kolumn, ich rozmiar mieści się w jednej ręce. Stylistycznie są połączeniem prehistorycznych rzeźb - idoli z współczesnymi figurkami - zabawek designerskich. Ciekawiło mnie, jak starożytne formy manifestują się w współczesnym wydaniu figurek, których wartość kolekcjonerska przewyższa często wszelkie walory artystyczne. Stają się wtedy idolami próżności. W różnych

kulturach oraz miejscach świata znajdziemy figurki - bożki, które miały ochraniać lub przynosić szczęście. Im starsze znaleziska, tym bardziej niezajome staje się ich pierwotne znaczenie.

3.5 Obiekt z animacją - *Artefakty*

Poklatkowa animacja przedstawia maskę z kolumny drzewo życia oraz obiekt z rzeźby - Idole. Maska zostaje ożywiona, i poddana transformacji wyrazów twarzy, przechodząc przez ciągły stan destrukcji i naprawy. Smutek, żal zmienia się w uśmiech, euforię, szaleństwo i ostatecznie ulega zniszczeniu. Drugi obiekt obracany jest wokół 360 stopni, zmieniając swoje proporcje. Filmik stworzono przy użyciu drukarki termicznej i skanera. Motywem przewodnim jest transformacja oraz ruch. Całość przypomina taniec kojarzony z rytuałem wielu plemion.

Zakończenie

Instalacja jest zwieńczeniem eksploracji lęków, agresji i reakcją na nieustanny rozwój technologiczny we współczesnym świecie. Każda kolumna jest filarem przeżyć oraz strachu. Są też formą powrotu do starych rytuałów, wierzeń. Stanowią ucieczkę, jak i nadają kierunek dążenia naszego społeczeństwa. Starając się wypełnić egzystencjalną pustkę w rozwijającym się świecie, stawiamy na nowo filary podtrzymujące nasze człowieczeństwo. Po zakończeniu pracy nad obiektami instalacji zrozumiałem, jak szczególnie istotna jest dla nas fizyczność doznania, mimo upływu czasu. Idee, które powstały w Internecie są przenoszone do naszego życia, lecz najpierw w postaci szumu informacji. Nasze lęki, obawy muszą odnaleźć swoją strukturę oraz zostać nazwane, aby ich manifestacja nie przybrała odrażającego wyrazu.

Bibliografia

- Abakanowicz wraca do Wenecji po 35 latach.* (2015). Culture. [On-line]. Dostęp: <https://culture.pl/pl/wydarzenie/abakanowicz-wraca-do-wenecji-po-35-latach> [03.09.2024]
- Amazon's Disposable Workers: High Injury and Turnover Rates at Fulfillment Centers in California - National Employment Law Project.* (2020), National Employment Law Project. [On-line]. Dostęp: <https://www.nelp.org/insights-research/amazons-disposable-workers-high-injury-turnover-rates-fulfillment-centers-california/> [06.09.2024]
- Arte povera.* (b. d.). Tate. [On-line]. Dostęp: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/a/arte-povera> [02.09.2024].
- Brzozowska, B. (2010). Plotkujące plemiona – problem wspólnotowości w perspektywie rozwoju kultury konsumpcyjnej. *Przegląd Kulturoznawczy*, 2(8), 176 – 187. [On-line]. Dostęp: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-2084-3860-year-2010-issue-2_8_-article-4822/c/4822-4714.pdf [02.09.2024]
- Bizonacci. (2018, 22 listopada). *JUST* [Wideo]. YouTube. [On-line]. Dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=0QAVquq9bNs> [08.09.2024]
- Garbowski, T., Andrzejak, K. (2022). Od papieru do tektury - modelowanie testu zgniatania krawędziowego. *Przegląd Papierniczy* 78(5), 271 – 277. [On-line]. Dostęp: http://fematsystems.pl/wp-content/uploads/2022/06/przegl_papier_2022_05.pdf [03.09.2024]
- Germano, C. (1969). *Arte Povera*. [On-line]. Dostęp: https://www.castellodirivoli.org/wp-content/uploads/archivi/2000_9_Arte_Povera_in_collezione/2000_9_Arte%20Povera%20in%20collezione_Celant_Arte%20povera_ENGLISH.pdf [04.09.2024]
- Houde, J.-F., Newberry, P., Seim, K. (2017). *Economies of Density in E-commerce: A Study of Amazon's Fulfillment Center Network*. National Bureau of Economic Research. [On-line]. Dostęp: <https://www.nber.org/papers/w23361> [06.09.2024]
- How China uses facial recognition to control human behavior.* (b. d.). CNET. [On-line]. Dostęp: <https://www.cnet.com/news/politics/in-china-facial-recognition-public-shaming-and-control-go-h-and-in-hand/> [02.09.2024]

Ilnicki R. (2012). Produkcja sacrum przez maszyny teologiczne. *Przegląd Religioznawczy* 4(246), 123 – 130. [On-line]. Dostęp: <https://repozytorium.amu.edu.pl/server/api/core/bitstreams/68b67d5a-616e-46c0-9fd2-795b240ca200/content> [27.09.2024]

Magdalena Abakanowicz - biografia. (b. d.). Magdalena Abakanowicz - fundacja. [On-line]. Dostęp: <https://www.abakanowicz.art.pl/biografia-pl.php> [03.09.2024]

Nietzsche, F. *Wiedza radosna*. Sekcja 125. Tłum. Leopold Staff. Warszawa. J. Mortkowicz. *Packing Pain - Workplace Injuries in Amazon's Empire - National Employment Law Project*. (2019). NELP. [On-line]. Dostęp: <https://s27147.pcdn.co/app/uploads/2020/01/NELP-Report-Amazon-Packaging-Pain.pdf> [06.09.2024]

Pol, W., Mierzyńska, K. (2023). Czy jedna słomka ma znaczenie? *ACADEMIA. Magazyn Polskiej Akademii Nauk*. [On-line]. Dostęp: https://journals.pan.pl/Content/128637/PDF/46-48_Pol_pl.pdf [04.09.2024]

Sobczak, A. (2018). McJob – między dehumanizacją pracy a wstępem do kariery zawodowej. *Studia Edukacyjne*, (47), 245 – 256. [On-line]. Dostęp: <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/5217688d-4dbd-4f8e-8c43-c96a19b01275> [06.09.2024]

Świątkowska, W. (2017). Recykling. W: E. Bal, D. Kosiński (red.), *Performatyka: Terytoria* (s. 227 – 236). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. [On-line]. Dostęp: <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/0017a675-690a-4d91-a156-a33eccc25f2c/content> [04.09.2024].

The Match Me Podcast. (2012, 10 maja). *Johnny Cash- Hurt (HQ)*. [Wideo]. YouTube. [On-line]. Dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=CG-1JDi4240> [08.09.2024]

Uczta Baltazara. (2003). *Biblia Tysiąclecia, Stary Testament, Księga Daniela*. Biblia Tysiąclecia – Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. [On-line]. Dostęp: <https://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=757> [20.09.2024]

Zapowiedź upadku Baltazara. (2003). *Biblia Tysiąclecia, Stary Testament, Księga Daniela*. Biblia Tysiąclecia – Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. [On-line]. Dostęp: <https://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=757> [20.09.2024]